

Statnett
firmapost@statnett.no
torkil.bardsgjerde@statnett.no

Vår dato 06.03.2026
Deres dato: 23.01.2026
Vår referanse KHL/JR
Deres referanse [Ref. nr.]

Svar på høring – Differensiering av industritariffen og nytt kapasitetsledd

Vi viser til Statnetts forslag om å endre tariffmodellen for 2027, og takker for muligheten til å gi innspill. Vi ser og fram til videre dialog i arbeidet med utvikling av tariffmodellen.

1. Bakgrunn for endring

Det er store køer av industri og næring som ønsker nettilknytning, og Statnett forventer stor økning i investeringskostnadene i transmisjonsnettet, med tilhørende økt tariff. Våren 2025 sendte derfor Statnett en flere mulige endringer i tariffmodellen for transmisjonsnettet, både på kort og lang sikt, på høring. Noen av endringene skulle gi insentiver til bla annet å redusere effektuttak.

Denne høringen omhandler to av endringene som Statnett peker på kan innføres på kort sikt uten endring av dagens regelverk, ny generell industriavkortning i tariffens faste ledd (1), og innføring av et nytt kapasitetsledd (2). Når det gjelder kapasitetsleddet mener Statnett at dette vil gi forbrukerkundene insentiver for å redusere egen makslast på lengre sikt for å bidra til lavere eller utsatt behov for investeringer i nettet. Under følger oppsummering av Fornybar Norges innspill til endringsforslagene og ytterligere redegjørelse for disse.

2. Oppsummert mener Fornybar Norge:

1. Det er forståelig at Statnett ønsker å legge til rette for fleksible forbrukskunder. Økt elektrifisering og knapphet i nettet vil øke verdien av fleksibilitet i kraftsystemet. Vi støtter derfor at det gis rabatt i industritariffen ved prekvalifisering til Statnetts reservemarked. Når det gjelder størrelsen på rabatten er det ulike syn i vår medlemsmasse, men vi vil likevel peke på at forutsigbarhet og stabile rammevilkår er viktig for norsk industri og foreslår å vurdere endringer over tid. Når det gjelder forslag om å gi rabatt ved å delta i "Forbruksreduksjon ved høye priser", støttes dette ikke da inngripen i prisdannelsen i markedet etter vårt syn er prinsipielt feil.
2. Å videreføre det foreslåtte kapasitetsleddet til nettselskapenes kunder, er ikke mulig/svært vanskelig å gjennomføre med det foreslåtte avregningsgrunnlaget. Innretningen på kapasitetsleddet vil bli svært krevende å følge opp administrativt. De ønskede virkningene i form av redusert effektuttak vil derfor ikke oppnås. Vi foreslår å benytte månedsmaks, eller gjennomsnitt av flere månedsmaks, som avregningsgrunnlag.

3. Innføring av et nytt tariffledd, kapasitetsleddet, gjør at verdien av samlokalisering av produksjon og forbruk reduseres, og kan påvirke utvikling av nettet. Det er derfor positivt at størrelsen på kapasitetsleddet reduseres til 25% av ordinært fastledd, i forhold til høringen i 2025 hvor forslaget var omtrent 50%. Men omfordelingskonsekvenser av et slikt tariffledd er fortsatt uklare (se også pkt 2). Inntil det er gjennomført og publisert utredninger og sannsynliggjøring av konsekvensene av et slikt nytt tariffledd, bør størrelsen på kapasitetsleddet vurderes å reduseres ytterligere.
4. Formuleringen «Produksjonspunkt vil holdes utenfor målingene» på s. 12 i høringsnotatet er uklar, noe som skaper usikkerhet for både nettselskap og produsenter. Denne usikkerheten kan fungere som et hinder for investeringer i pumpekraft og andre fleksibilitetsressurser til tross for at disse kan være ønskelig fra et systemperspektiv. Statnett må presisere hva som gjelder.

3. Overordnede betraktninger om tariffing

Overordnet bør endring av transmisjonstariffene sikte på å bidra til effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Frihetsgrad for utforming av tariff er relativt stor, men det er noen prinsipper og formål¹ som skal dekkes, blant annet:

- Skal i størst mulig grad fremme samfunnsøkonomisk effektivitet ved å gi riktige signaler til brukerne av nettet. Dette innebærer at tariffene skal reflektere kostnadene ved den enkeltes bruk og at tariffen ikke skal gi uheldige/uønskede tilpasninger.
- Fastsettelsen av tariff, herunder tilordning til ulike kundegrupper, bør følge samfunnsøkonomiske prinsipper. Økonomisk teori tilsier at økning i kostnader for et offentlig gode skal legges på uelastisk forbruk, altså alminnelig forbruk, også kjent som Ramseyprising. Kostnader som ikke kan henføres til spesifikke forbrukere skal ifølge teorien legges på alminnelig forbruk. I dag er det anleggsbidrag også i masket nett, og noe som letter kostnadstrykket for alminnelig forbruk. Politisk er det begrenset hvor stor økning som kan legges på alminnelig forbruk.
- Ikke-diskriminerende, basert på objektive og kontrollerbare kriterier, og på relevante nettforhold.

4. Ny generell industriavkortning i tariffens faste ledd

Statnett foreslår å redusere dagens rabatt for industrien til 20%. Imidlertid foreslås det to nye ordninger, en hvor industriaktørene kan få 10% rabatt ved å prekvalifisere seg til Statnetts reservemarkeder, og en hvor deltakelse i en foreslått ordning for forbruksreduksjon ved høye strømpriser vil gi 20% rabatt.

Fornybar Norge forstår Statnetts ønske om å legge til rette for økt fleksibilitet hos forbrukskunder i nettet. Med økende grad av elektrifisering og uregulerbar fornybar energi vil vi ha større behov for fleksibilitet. Imidlertid er vi på prinsipielt grunnlag kritiske til å bruke tariffene slik at de griper inn i prisdannelsen i kraftmarkedet.

I utgangspunktet bør fleksibilitet belønnes gjennom vanlige markedsmekanismer, inkludert Statnetts reservemarkeder og lokale fleksibilitetsmarkeder. Dette vil i henhold til ledende samfunnsøkonomisk teori gi det mest gunstige utfallet og riktig prising av fleksibilitet som en ressurs. Rabatter som i tillegg foreslås å

¹ [Forskrift om tariff mm FOR-1999-03-11-302](#)

komme i industritariffen kan gi incentiver til overinvesteringer i fleksibilitet, noe som vil fortrenge andre kilder til fleksibilitet.

Forbruksreduksjon ved høye priser i spotmarkedet

Etter vårt syn bør derfor ikke Statnett gå videre med den foreslåtte ordningen om forbruksreduksjon ved høye priser. Denne ordningen er et betydelig inngrep i prismekanismen i det ordinære spotmarkedet for kraft, og det er vanskelig å overskue konsekvensene av dette.

Kraftprisen skal reflektere den marginale produksjonskostnaden og den marginale verdien av kraften. Slik sikrer man en mest mulig effektiv utnyttelse av ressursene. Ved introduksjonen av en slik ordning kan industriaktører måtte koble seg ut til tross for at den marginale nytten av strømmen er høyere enn strømprisen. Dette vil medføre et samfunnsøkonomisk tap.

Forslaget er etter vårt syn svakt begrunnet. Statnett peker ikke på hensyn til driften av nettet eller kraftsystemet, men det pekes på ulempen av høy pris i kraftmarkedet. Høy kraftpris alene bør etter vårt syn ikke være førende for utforming av nettariffer, ref. vår henvisning til prinsipper for å utforme tariffer. Dette er ikke et forslag vi støtter.

Prekvalifisering til reservemarkedet

Statnett ønsker å gi større industrikunder tariffreduksjon dersom de prekvalifiserer seg i fleksibilitetsmarkedet. Industrien i Norge har behov for forutsigbare og stabile rammevilkår over tid. Brå endringer i tariffen bør unngås, samtidig som vi forstår behovet for å utløse fleksible ressurser. Vi mener at ordningen kan fremskynde gunstige investeringer i fleksibilitet, og at risikoen for at ordningen kan føre til overinvesteringer, er akseptabel. Statnetts forslag om tariffreduksjon ved prekvalifisering til Statnetts reservemarked støttes derfor prinsipielt.

Samtidig foreslår vi noen justeringer for å unngå en mulig konflikt med kontrollforskriftens krav om objektiv og ikke-diskriminerende utforming av tariffer. Kravet tilsier at vilkår og incentiver må være likeverdige for likeverdige tjenester, uavhengig av om de leveres av innmatings- eller uttakskunder. En tariffreduksjon som følge av prekvalifisering som kommer uttakskunder til gode, bør i tråd med forskriftens krav og formål speiles av en tilsvarende reduksjon til innmatingskunder som leverer likeverdige tjenester.

5. Innføring av et nytt kapasitetsledd

Innføring av et nytt kapasitetsledd mener Statnett vil gi forbrukskundene incentiver til å redusere egen makslast på lengre sikt, noe som kan bidra til lavere eller utsatt behov for investeringer i nettet, og dermed lavere kostnader for kundene.

Forbruks verdi av samlokalisering med kraftproduksjon reduseres (k-faktorjustering)

Dagens k-faktor reduserer fastleddet for uttak når det er produksjon tilknyttet, med maksimalt 40%. Det beregnes en k-faktor for hvert tilknytningspunkt i transmisjonsnettet. Ved å introdusere et nytt kapasitetsledd reduseres inntekter fra fastleddet med opptil 25% som vil dekkes av kapasitetsleddet som ikke hensyntar k-faktor. Dermed reduseres rabatten for samlokalisering, og nettleien for uttakskundene øker. Hvor mye er usikkert, blant annet fordi det vil være avhengig av størrelsen på produksjon i underliggende nett:

Faktisk målt effekt i egen makstime (kapasitetsledd) i tilknytningspunktet mellom transmisjonsnettet og regionalnettet, vil være avhengig av produksjon bak målepunktet dvs. i underliggende nett. Produksjon vil også bare være til fordel hvis den er bak målepunktet og kommer til direkte reduksjon av det målte uttaket. Produksjon med egne avganger i stasjonen gir ikke til lokal fordel. Dette er uheldig da produksjonen i mange tilfeller kan være årsak/forutsetning for lokaliseringen av forbruket. Forbruk i områder med mye produksjon kan dermed få et høyt eller lavt avregningsgrunnlag avhengig av eksterne forhold som ikke har stor relevans for utnyttelsen eller utviklingen av det totale nettet, men har historiske årsaker. Dette fører til at det er en rekke tilfeldigheter som avgjør størrelsen på uttakstariffen for kundene.

Stor usikkerhet rundt virkningen av et nytt tariffledd

I tråd med kontrollforskriftens formål bør et nytt tariffledd i størst mulig grad gir signaler om effektiv utnyttelse og effektiv utvikling av nettet. Dette mener vi er uklart når det gjelder kapasitetsleddet. Vi mener derfor at det er nødvendig å dokumentere konsekvensene av innføring av et eventuelt kapasitetsleddet. Inntil det er gjennomført og publisert utredninger av konsekvensene av et slikt nytt tariffledd, bør størrelsen på kapasitetsleddet vurderes å reduseres ytterligere.

Med svært stor usikkerhet foreslår Statnett at det nye kapasitetsleddet ikke avregnes ved de første 30 høyeste målte uttakstimer (makslasttime), men fra 31. makslasttime per utvekslingspunkt. Det totale for avregningsgrunnlaget for kapasitetsleddet vil bli høyere enn for fastleddet. Dette vil føre til en omfordeling av kostnadene mellom regioner, noe som er vanskelig å overskue konsekvensene av. Et kapasitetsledd basert på historisk makslast, vil kunne utløses selv når kundens maksimale uttak skjer i perioder hvor nettet har god kapasitet. Dette gir ikke gode signaler i forhold til effektiv utnyttelse av nettet. For nettselskaper med flere enn ett utvekslingspunkt, som hver for seg skal avregnes med et kapasitetsledd, vil omkoblinger i nettet kunne gi makslast som er høyere enn totalt uttak i nettområdet. Dette fordi fordeling av uttak bak de ulike tilknytningspunkt vil variere. Med makslasttime på ulike tidspunkt vil uttak måles flere ganger. Statnett vil, blant annet av denne grunn, stryke de 30 høyeste timene, og kapasitetsleddet baseres på 31. makslasttime. Dette er positivt, men det er fortsatt usikkerhet hos nettselskapene om dette er tilstrekkelig. Det er dog positivt at Statnett har uttalt vilje til å analysere slike nettområder på forespørsel, og igjen en grunn til å innføre et slikt nytt tariffledd med mindre andel enn 25%.

Kapasitetsleddet innebærer generell stor usikkerhet, og er svært krevende/umulig å videreføre til underliggende nettselskapers tariffer. Innretningen på kapasitetsleddet vil bli svært krevende, eller umulig, for nettselskapene å følge opp administrativt. De ønskede virkningene i form av redusert effektuttak vil derfor ikke oppnås. Vi foreslår å benytte månedsmaks, eller gjennomsnitt av flere månedsmaks, som avregningsgrunnlag.

Månedsmaks foreslås som avregningsgrunnlag for et eventuelt kapasitetsledd

Flere medlemmer påpeker at det er svært uheldig å etablere et nytt tariffledd som vil ha avregningsgrunnlag flere år tilbake i tid. Dette får vi tilbakemelding om er svært vanskelig, eller umulig, å videreføre til kundene hos underliggende nettselskap. Vi etterspør Statnetts vurderinger/beregninger rundt muligheten til å videreføre tariffene, da målet er å få sluttbrukere til å redusere sitt effektuttak. Tilbakemeldinger til Fornybar Norge peker på at det tenkte prissignalet vil ikke nå sluttbrukerne i distribusjonsnettet, hverken lokalt eller regionalt, med konsekvens at den tilsiktede reduksjonen av effektuttak vil utebli.

Et forslag er derfor at Statnett i stedet kan benytte månedsmaks når det gjelder avregningsgrunnlag for kapasitetsleddet. Dette er et avregningsgrunnlag flere nettselskaper benytter i dag, og som det er erfaring med at deres kunder responderer på. Det vil videre bli administrativt svært krevende å følge opp det foreslåtte kapasitetsleddet over tid det – en månedsmaks vil forenkle avregningen og harmonisere bedre med dagens tariffing i regionalt og lokalt d-nett.

6. Tariffering av pumpekraft og andre fleksibilitetsressurser

Høringsnotatets side 12 under "Et nytt kapasitetsledd" sier at "Produksjonspunkt vil holdes utenfor målingene." Det fremstår noe uklart hva Statnett legger i dette punktet. Tydelighet og forutsigbarhet er helt avgjørende for aktører som står overfor store investeringsbeslutninger i pumpekraft og andre fleksibilitetsressurser, som batterilagringsløsninger. Vi ber derfor Statnett utdype hva som omfattes av dette unntaket og eventuelle begrensninger for å bli definert som produksjonspunkt.

Fornybar Norge får ulike synspunkter til dette fra våre medlemmer, men både nettselskap og produsenter opplever at spørsmålet er uavklart, og er en utfordring. Uklarhet rundt potensielle virkninger av kapasitetsleddet for pumpekraft og andre fleksibilitetsressurser, som batterier, oppleves som et betydelig hinder for investeringsbeslutninger i sektoren, inklusive effektøkninger og moderniseringer av produksjon, til tross for at slike investeringer er etterspurt fra et systemperspektiv.

Produsenter mener videre at pumpekraft ikke bør belastes med et kapasitetsledd fordi:

- pumpekraft bruker elektrisk energi normalt i perioder med lav belastning i nettet, overskudd av energi og lave priser, vil derfor normalt ikke belaste nettet i perioder med kapasitetsmangel
- pumpekraft kan være et av de mest effektive virkemidlene for å avlaste nettet i topplast. Det samme gjelder for andre fleksibilitetsressurser, som batterier.

Nettselskaper mener at pumpekraft bør belastes med et kapasitetsledd fordi:

- Pumpekraft har ordinær tilknytning og kan ta ut kraft fra nettet også i høylast dersom prisen er lav. Dette begrenser muligheten for ordinære uttakskunder å koble seg til nettet.

Fornybar Norge stiller gjerne i møte for å utdype våre synspunkt.

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

(sign.)

Kristin H. Lind
Direktør Strømnett

(sign.)

Julius Rumpf
Jurist og rådgiver